

КОМУНІКАТИВНИЙ АСПЕКТ СУЧАСНОГО АНГЛОМОВНОГО КАЗКОВОГО ДИСКУРСУ

Мишкіна Ю. В.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник – викладач Назаренко О. В.

Дискурс є складним багатоплановим феноменом, який знаходиться в центрі уваги сучасної науки в цілому і лінгвістики зокрема: він є предметом вивчення філософії, семіотики, соціальної психології, теорії штучного інтелекту, етнографії, літературознавства, теорії комунікації, а також різних напрямків лінгвістики: психолінгвістики, когнітивної лінгвістики, прагмалінгвістики, етнолінгвістики, лінгвокультурології та ін. Однак у різних науках і в різних парадигмах самої лінгвістики в термін "дискурс" вкладаються різні значення, що ускладнює спілкування між вченими. Як зазначає С. Міллз, спектр його можливих трактувань ширше, ніж у будь-якого іншого терміну в літературознавстві та теорії культури.

Казковий дискурс характеризується поліаспектністю, специфічною композицією та підпорядкованістю певним законам, а також спрямований на досягнення прагматичного ефекту. Комунікативна спрямованість казкового дискурсу віддзеркалюється в його структурних блоках, оповіді, дескрипції образів персонажів та в їх іменах.

У казковому дискурсі автор через характеристику своїх персонажів має інтенцію виразити ідею свого твору. Засоби створення казкового образу є традиційними: постійні епітети, метафоричні та порівняльні формули. Герой в казках проявляє себе через вчинки, дії, взаємовідносини з іншими персонажами [1, 16].

Комунікативний аспект казкового дискурсу представлений тріадою наратор – персонаж – читач. Характерною особливістю цього спілкування є те, що автор може звертатись до адресата через своїх героїв або безпосередньо сам. Світ оповідача у цьому зв'язку набуває особливої значущості. Він, з одного боку, розкриваючи окремі аспекти тексту, полегшує сприйняття текстового матеріалу, а з іншого, зливаючись зі світом персонажів, – ускладнює рецепцію у діалозі автора і читача. У своїй авторській мовленнєвій діяльності наратор звертається безпосередньо до читача. Кожний автор сам обирає для себе засоби вербалізації своїх прагматичних інтенцій. Про це свідчать різні лексичні засоби та прагматичні конструкції, підібрані різними нараторами для переказу однієї казки [2, 163].

Головна комунікативна інтенція авторських інтродукцій в англійських казках – привертання уваги читача до сприймання казки, його налаштування на відповідний лад. У комунікативному плані наратор асоціюється з початком тексту, адресат – з його завершенням. Якщо текст казки був сприйнятий та зрозумілий, наратор справився зі своїм комунікативним призначенням. Оскільки казка є об'єктивацією думок і мови наратора, останній репрезентований у своєму творі більш широко ніж адресат [3, 48].

Специфіка структури казки полягає в її однотипності, наявності постійних композиційних блоків і традиційних формул розповіді – схем, в які автор вкладає свій задум, модифікує сюжети, зберігаючи при цьому форму. Доречно зазначити, що наратор може здійснювати вплив на читача відкрито та сугестивно. Останній засіб можна визначити як сукупність різних методів вербального і невербального емоційно забарвленого впливу на людину з метою створення в неї певного стану або спонукання до певних дій. За допомогою такого навіювання можна викликати різні уявлення та відчуття [3, 52].

Отже, процес пізнання світу завдяки казці здійснюється не лише через опис перебігу подій, а й через образи персонажів та самого автора. Текст казки є вербальним повідомленням, що передає предметно-логічну, естетичну, образну, емоційну та оцінну інформацію, художні образи персонажів, представлені в казках, є носіями концептуальної інформації. Вони перетворилися на знаки та символи абстрактних категорій добра і зла, прекрасного і потворного, адже в казках сконцентровано життєвий досвід, накопичений людством упродовж тривалого часу.

1. Антонова В. Ф. Образы британских народных сказок // Сучасна англійстика: стереотипність та творчість. – Харків, 2006. – 125 с.
2. Хацер Г. О. Проблематика визначення поняття «дискурс» у сучасній лінгвістиці // Сучасна англійстика: стереотипність та творчість. – Харків, 2006. – 240 с.
3. Лещенко О. И. Особенности реализации антропоцентричности в англоязычных сказках: Дис... на соиск. уч. степ. канд. филол. наук – Сумы, 1996. – 186 с.

Перекладацькі інновації: матеріали IV Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 13–14 березня 2014 р. / редкол.: С. О. Швачко, І. К. Кобякова, О. О. Жулавська та ін. – Суми : Сумський державний університет, 2014. – 172 с.